

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO NR. 4D-2024/1-1454 PRIEŠ LIETUVOS KALĖJIMŲ TARNYBĄ

2025 m.
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2024 m. gruodžio 30 d. gavo X (toliau – Pareiškėjas) skundą dėl Lietuvos kalėjimų tarnybos (toliau – Kalėjimų tarnyba, LKT) pareigūnų veiksmų, susijusių su prašymo nagrinėjimu (toliau – Skundas).

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma:

„[...] Atlieku bausmę Alytaus kalėjime. [...] 2024-04-03 aš siunčiau prašymą į Kalėjimų tarnybą, kad leistų man atlikti likusią bausmę Socialinės globos sektoriuje, esančiame <...>, Pravieniškėse. Prašymą siunčiau registruotu laišku. Atsakymo nesu gavęs iki šiol. [...] Į prašymus mano nereaguojama, neatsakoma ir dar esu už tai baudžiamas [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

3. Pareiškėjas prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė 2025 m. sausio 9 d. raštu Nr. SE-46 kreipėsi į LKT, prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

LKT 2025 m. vasario 4 d. atsakymu Nr. 1S-837 Seimo kontrolierę informavo:

„[...] nuteistasis X [...] 2024-04-02 pateikė prašymą [...] dėl perkėlimo į Socialinės globos sektorių. Prašymas ir Pareiškėjo perkėlimo į Socialinės globos sektorių klausimas buvo svarstytas Nuteistųjų skyrimo, perkėlimo į laisvės atėmimo vietos socialinės globos sektorių ir grąžinimo iš šio sektoriaus komisijoje, kurioje buvo priimtas sprendimas nerekomenduoti Pareiškėjo perkėlimo. Pareiškėjas žodžiu buvo informuotas apie priimtą komisijos sprendimą.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

5. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAI):

3 straipsnis „Viešojo administravimo principai“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujami šiais principais: [...] 4) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus

teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...]; 9) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs“.

10 straipsnio „Administracinių sprendimų priėmimas“ 4 dalis – „Viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos“.

11 straipsnio „Prašymų ir skundų administraciniam sprendimui priimti pateikimas ir nagrinėjimas“ 1 dalis – „Asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles.“

13 straipsnio „Administracinio sprendimo ar kitos informacijos įteikimas (paskelbimas)“ 1 dalis – „Asmeniui, pateikusiam prašymą, ar asmeniui, dėl kurio galimai pažeistų teisių ir teisėtų interesų yra pradėta administracinė procedūra, taip pat asmenims, kuriems administracinis sprendimas turi tiesioginį poveikį, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo administracinio sprendimo priėmimo dienos raštu pranešama apie priimtą administracinį sprendimą pateikiant to sprendimo kopiją, o kai reikia apsaugoti atitinkamų kategorijų duomenis, – nuasmenintą priimto administracinio sprendimo nuorašą. Atvejais, kai administracinio sprendimo kopija ar nuorašas negali būti pateikti arba kai administracinio sprendimo forma neleidžia užtikrinti visų šio įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje reikalaujamų duomenų pateikimo, šie duomenys nurodytiems asmenims pateikiami raštu pranešant apie priimtą administracinį sprendimą. Jeigu asmuo nėra nurodęs pageidaujamo administracinio sprendimo ar kitos informacijos gavimo būdo, jie pateikiami tokiu būdu, koku buvo gautas prašymas ar skundas.“

6. Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (toliau – Taisyklės):

32 punktas – „Prašymai ir skundai, išskyrus prašymus ir skundus, į kuriuos Taisyklių 18 punkte nustatyta tvarka galima atsakyti iš karto arba ne vėliau kaip artimiausią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalyje nurodytus terminus.“

42 punktas – „Į prašymą ar skundą paprastai atsakoma tokiu būdu, koku buvo pateiktas prašymas ar skundas.“

45 punktas – „Į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį: [...]; 45.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą atsakoma Viešojo administravimo įstatymo 13 straipsnyje nustatyta tvarka.“

47 punktas – „Atsakyme į prašymą ar skundą arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo turi būti informuojamas apie tokio atsakymo ar pranešimo apskundimo tvarką, vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 14 straipsniu, nurodant konkrečios institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas.“

7. Nuteistųjų perkėlimo iš vienos bausmės atlikimo vietos į kitą, jų perkėlimo į specializuotus būrius ir taikomų bausmės atlikimo sąlygų keitimo būtinų procedūrų tvarkos aprašo, patvirtinto LKT direktoriaus 2024 m. rugsėjo 12 d. įsakymu Nr. V-760 (toliau – Aprašas):

3 punktas – „Nuteistieji iš vienos bausmės atlikimo vietos (Lietuvos kalėjimų tarnybos Pravieniškių 1-ojo, Pravieniškių 2-ojo, Vilniaus, Kauno, Panevėžio, Šiaulių, Alytaus ar Marijampolės kalėjimo (toliau kartu – kalėjimai) į kitą perkeliama Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso

(toliau – BVK) 23 straipsnio 2 dalyje ir 31 straipsnio 1 dalyje numatytais atvejais Lietuvos kalėjimų tarnybos direktoriaus motyvuotu nutarimu (1 priedas).“

8 *punktas* – „Jeigu nutarimo projekto derinimo DBSIS (reng. past. Dokumentų valdymo bendrosios informacinės sistemos priemonėmis) metu pateiktas motyvuotas siūlymas neperkelti nuteistojo į kitą bausmės atlikimo vietą (kalėjimą), nutarimo projekto rengėjas perkėlimo procesą sustabdo. Tuo atveju, jei perkėlimo procesas buvo inicijuotas nuteistojo prašymu, nutarimo projekto rengėjas parengia motyvuotą atsakymą nuteistajam, kuriame pateikia atsisakymo perkelti į kitą bausmės atlikimo vietą motyvus, nurodo apskundimo tvarką.“

10 *punktas* – „Perkeliantis kalėjimas ne vėliau kaip per 3 (tris) darbo dienas nuo nutarimo priėmimo dienos pasirašytinai supažindina nuteistąjį su nutarimu, įteikia jam šio dokumento kopiją su metaduomenimis.“

Tyrimo išvados

8. Pareiškėjas nurodė, kad 2024 m. balandžio 2 d. raštu kreipėsi į LKT, prašydamas jį perkelti į Socialinės globos sektorių, esantį <...>, Pravieniškėse. Atsakymas į šį raštą nebuvo gautas.

9. Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą (šios pažymos 5, 6 punktai) viešojo administravimo subjektas (nagrinėjamu atveju – LKT), be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo principų, VAI ir Taisyklėse įtvirtintų reikalavimų, kurie suponuoja viešojo administravimo subjekto pareigą per 20 darbo dienų nuo asmens prašymo priimti administracinį sprendimą gavimo institucijoje dienos:

- priimti prašomą administracinį sprendimą ir ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo administracinio sprendimo priėmimo dienos apie tai raštu informuoti prašymą pateikusį asmenį bei pateikti jam pirmiau nurodyto sprendimo kopiją;

- atsisakyti priimti prašomą administracinį sprendimą ir apie tai informuoti asmenį tokiu būdu, koku buvo pateiktas jo prašymas dėl administracinio sprendimo priėmimo. Pažymėtina, kad viešojo administravimo subjektas asmeniui turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo turinį, bei pateikiamo atsakymo apskundimo tvarką.

Atkreiptinas dėmesys, kad pirmiau nurodyta viešojo administravimo subjekto (nagrinėjamu atveju – LKT) pareiga priimti (atsisakyti priimti) administracinį sprendimą ir apie tai informuoti asmenį, pateikusį prašymą dėl administracinio sprendimo priėmimo, yra įtvirtinta ir teisės aktuose, reglamentuojančiuose nuteistųjų perkėlimą iš vienos bausmės atlikimo vietos į kitą. Apraše (šios pažymos 7 punktas) nustatyta, kad nuteistieji iš vienos bausmės atlikimo vietos į kitą yra perkeliama LKT direktoriaus motyvuotu nutarimu, su kuriuo perkeliama nuteistasis yra supažindinamas pasirašytinai ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo nutarimo priėmimo dienos, įteikiant jam šio dokumento kopiją su metaduomenimis. Tuo atveju, jei nuteistojo inicijuotas perkėlimo iš vienos bausmės atlikimo vietos į kitą procesas nutrūksta, įgaliotas pareigūnas jam pateikia atsakymą, kuriame yra nurodomi atsisakymo perkelti į kitą bausmės atlikimo vietą motyvai ir šio atsakymo apskundimo tvarka.

10. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjo 2024 m. balandžio 2 d. rašytinis prašymas ir jo perkėlimo į Socialinės globos sektorių klausimas buvo svarstytas Nuteistųjų skyrimo, perkėlimo į laisvės atėmimo vietos socialinės globos sektorių ir grąžinimo iš šio sektoriaus komisijoje, kurioje buvo priimtas sprendimas nerekomenduoti Pareiškėjo perkėlimo. Apie šio sprendimo priėmimą Pareiškėjas buvo informuotas žodžiu. Seimo kontrolierei nebuvo pateikti duomenys, kad kompetentingas subjektas būtų svarstęs Nuteistųjų skyrimo, perkėlimo į laisvės atėmimo vietos socialinės globos sektorių ir grąžinimo iš šio sektoriaus komisijos rekomendaciją ir šiuo atveju būtų priėmęs (atsisakęs priimti)

administracinį sprendimą dėl Pareiškėjo perkėlimo į Socialinės globos sektorių. Šios aplinkybės leidžia teigti, kad LKT pareigūnai neįvykdė VAI ir Apraše įtvirtintos pareigos priimti (atsisakyti priimti) administracinį sprendimą pagal Pareiškėjo 2024 m. balandžio 2 d. prašymą. Kadangi pirmiau nurodytas sprendimas nebuvo priimtas, Pareiškėjas nebuvo teisės aktų nustatyta tvarka informuotas ir apie jo priėmimą (atsisakymą priimti), t. y. per teisės aktuose įtvirtintus terminus Pareiškėjui nebuvo įteiktas LKT direktoriaus nutarimas dėl jo perkėlimo į Socialinės globos skyrių arba rašytinis atsakymas, kuriame aiškiai ir argumentuotai būtų išdėstytos atsisakymo tenkinti jo 2024 m. balandžio 2 d. prašymą priežastys bei paaiškinta šio atsakymo apskundimo tvarka. Pažymėtina, kad atsakymo, kuriuo atsisakoma tenkinti prašymą dėl administracinio sprendimo priėmimo, nepateikimas, o kartu ir apskundimo tvarkos neišaiškinimas, nederą su geru viešuoju administravimu bei Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintu principu, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, bei gali suvaržyti asmens teisę kreiptis į išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka instituciją ar teismą. Taigi nagrinėjamu atveju LKT pareigūnai ne tik neįvykdė teisės aktuose įtvirtintos pareigos priimti (atsisakyti priimti) administracinį sprendimą pagal Pareiškėjo 2024 m. balandžio 2 d. prašymą bei apie tai jį tinkamai informuoti, bet ir suvaržė Pareiškėjo teisę apskusti jo perkėlimą (neperkėlimą) į Socialinės globos sektorių.

11. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad LKT pareigūnai, nepateikdami atsakymo į Pareiškėjo 2024 m. balandžio 2 d. prašymą, nesilaikė VAI, Taisyklių ir Aprašo nuostatų, todėl Skundas pripažįstamas pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

12. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X skundą dėl LKT pareigūnų veiksmų, susijusių su prašymo nagrinėjimu, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJA

13. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14, 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė LKT direktoriui rekomenduoja:

13.1. priimti administracinį sprendimą pagal Pareiškėjo 2024 m. balandžio 2 d. prašymą;

13.2. imtis priemonių, kad ateityje į LKT gautus ir netenkinamus nuteistųjų prašymus dėl jų perkėlimo iš vienos baudmės atlikimo vietos į kitą būtų atsakyta raštu, aiškiai ir argumentuotai išdėstant atsisakymo perkelti į kitą baudmės atlikimo vietą motyvus bei pateikiamo atsakymo apskundimo tvarką.

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašoma informuoti **Pareiškėją ir Seimo kontrolierę** (rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus ir juos pagrindžiančius dokumentus Seimo kontrolieriui pateikti per E. pristatymo informacinę sistemą ar el. p. ombuds@lrski.lt).